

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ

Առարկան՝ մաթեմատիկա

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Նարինե Վարդանյան

Ուսումնական հաստատություն՝

Արամայիս Երզնկյանի անվան հ.118 ավագ դպրոց

Երևան 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
ԳԼՈՒԽ.1 ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ	
ՄԵԹՈԴՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ.....	5
1.1 Մեթոդական միավորման կառուցվածքն ու գործառույթները.....	5
1.2 Ուսուցչի մասնակցությունը դպրոցի մեթոդական միավորումների աշխատանքներին.....	10
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	115
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	116
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	117

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից դպրոցը ունի այնպիսի մանկավարժի պահանջ, ով իր մասնագիտական որակների շնորհիվ կարողանում է հարստացնել ուսուցման և դաստիարակության մեթոդները, ավանդական մեթոդների կողքին լայնորեն կիրառել ժամանակակիցը: Ուսուցչի համար զարգանալու, փորձի փոխանակման կարևոր աղբյուր է գործընկերների հետ համագործակցումը,:

Օրինակելի փորձը, որը սկսնակ ուսուցիչը կարող է վերցնել ավագ ու փորձառու գործընկերներից, մեծապես նպաստում է, որպեսզի ուսուցիչն արդեն գործնականում պատկերացում կազմի այս կամ այն խնդրի մասին:

Մեթոդական միավորումները ուսուցիչներին տալիս են համագործակցելու, փորձի փոխանակման, հետաքրքիր ու նորարարական մտքեր քննարկելու հնարավորություն:

Դպրոցում գործող խորհրդակցական ամենաստորին մարմինները առարկայական մեթոդական միավորումներն են: Մեթոդական միավորումը հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում ուսուցիչների մեթոդական աշխատանքը կազմակերպող, համակարգող գլխավոր օղակն է:

Մեթոդական միավորումների անդամները ուսումնական հաստատության ուսուցիչներն են, որոնց աշխատանքը ուղղված է դպրոցի ու աշակերտների շահերին:

Այստեղ ախատանքն ուղղված է ուսուցիչների մասնագիտական որակների, մեթոդական գիտելիքների բարձրացմանը: Միավորման ներսում շատ կարևոր է յուրաքանչյուր ուսուցչի անհատական դերկատարումը:

Մեթոդական միավորումների գործունեությունը միտված է ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունավետ կազմակերպմանը՝ հիմք ընդունելով կրթության որակի բարելավման անհրաժեշտությունը:

Կարող ենք ասել, որ հենց այս օղակի արդյունավետ աշխատանքից շատ բան է կախված և այդ թվում ամենակարևորը՝ կրթության որակը:

Մեթոդական միավորումների գործունեությունը մեծապես միտված է այդ թվում նաև ուսուցիչների ստեղծագործական ներուժի համակարգմանը, քանի որ սա այն հարթակն է, որտեղ ուսուցիչները հնարավորություն ունեն բարձրաձայնել իրենց հուզող ուսումնական հարցերը, քննարկել դրանք, հանդես գալ նպատակային առաջարկություններով, նախագծել աշխատանքի իրականացման ճանապարհային քարտեզներ, քննարկել

իրականացված փոխադարձ դասալսումներն ու կիսվել մանկավարժական օրինակելի փորձով:

Հետազոտության թեմայի արդիականությունը: Կատարված հետազոտական աշխատանքի թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է հետևյալով. զարգացող աշխարհում ուսուցչի համար սահմանված են նոր պահանջներ, որոնց բավարարման մի յուրօրինակ եղանակ է դպրոցի մեթոդական միավորման շրջանակներում իրականացվող աշխատանքը, որտեղ ուսուցիչը, ծավալելով զանազան բնույթի գործունեություն, զարգացնում է իր մանկավարժական որակներն ու ձեռք բերում բազմաթիվ անհրաժեշտ ու պահանջված հմտություններ:

Հետազոտության նպատակը: Յույց տալ ուսուցիչների արդյունավետ համագործակցության դրական միտումները՝ կարևորելով մեթոդական աշխատանքի դերը դպրոցում:

Հետազոտության խնդիրը: Իրականացված հետազոտության շրջանակներում առաջադրված խնդիրն էր ձևակերպել մեթոդական միավորման՝ որպես խորհրդակցական մարմնի կառուցվածքն ու հիմնական գործառույթները դպրոցում: Հիմնավորել մեթոդական միավորումների անհրաժեշտությունը կրթական հաստատությունում:

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ

1.1 Մեթոդական միավորման կառուցվածքն ու գործառույթներ

Դպրոցում կրթական գործունեության արդյունավետ կազմակերպման նպատակով ձևավորվում են խորհրդակցական մարմիններ՝ մանկավարժական խորհուրդ, առարկայական մեթոդական միավորումներ, ծնողական, աշակերտական խորհուրդներ: Կարող են ձևավորվել նաև այլ խորհրդակցական (հոգաբարձուների, շրջանավարտների) մարմիններ¹:

Մեթոդմիավորումների կազմման հարցում որոշում կայացնողը դպրոցի մանկավարժական խորհուրդն է: Մանկավարժական խորհուրդը խորհրդակցական մարմին է, որը կազմավորվում է օգոստոսյան առաջին նիստում: Մանկավարժական խորհուրդը ձևավորվում է տնօրենի հրամանով՝ մեկ ուսումնական տարի ժամկետով: Մանկավարժական խորհրդի անվանական կազմը գրանցվում է մանկավարժական խորհրդի արձանագրությունների մատյանում:

Խորհրդի նիստում խորհրդակցական մարմնի անդամները քննարկում են մեթոդական միավորումների կազմման հարցն ու անհրաժեշտության դեպքում ընդունում այն: Աշակերտների թվով պայմանավորված՝ հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում այդուհետ ձևավորվում են առարկայական մեթոդական միավորումներ մոտ կամ հարակից առարկաներից: Առարկայական մեթոդական միավորումներն ստեղծվում են նույն առարկայի երեք և ավելի ուսուցիչների առկայության դեպքում:

Մյուս դեպքերում կարող են ձևավորվել մեթոդական միավորումներ՝ հարակից առարկաների ուսուցիչներից: Դասվարների համար ստեղծվում է տարրական կրթության մեթոդական միավորում:

Այսպիսով, առարկայական մեթոդական միավորումը ուսումնական հաստատության մեթոդամանկավարժական գործունեության հիմնական կառուցվածքային տարրն է, որն

¹ <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=59769>

իրականացնում է ուսումնական, դաստիարակչական, մեթոդական և արտադասարանական աշխատանքների համակարգումը դպրոցում²:

Մեթոդական միավորումների թիվը որոշվում է՝ ելնելով ուսումնական հաստատության կողմից հանձնարարված խնդիրների համալիր լուծման անհրաժեշտությունից և հաստատվում դպրոցի տնօրենի հրամանով: Մեթոդական միավորումները ստեղծվում, վերակազմակերպվում և լուծարվում են դպրոցի տնօրենի կողմից՝ ուսումնական աշխատանքների գծով տեղակալի առաջարկությամբ: Մեթոդական միավորումները անմիջականորեն ենթակա են ուսումնական աշխատանքների գծով փոխտնօրենին:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ուսումնական գծով տնօրենի տեղակալի պաշտոնային պարտականություններից է՝ ղեկավարել առարկայական մեթոդական միավորումների աշխատանքները, ընդհանրացնել և տարածել մանկավարժական աշխատանքի արդյունավետ փորձը, աջակցել ուսուցման նոր մեթոդների ներդրմանը, ուսուցիչներին հաղորդակից դարձնել գիտության եւ մանկավարժության նորագույն նվաճումներին:

Կրթության առաջին՝ տարրական օղակը, որպես կանոն, կազմում է իր առարկայական մեթոդական միավորումը. դասվարների համար ստեղծվում է տարրական կրթության մեթոդական միավորում: Միջին և ավագ դպրոցների ուսուցչական կազմն ընդգրկվում է այլ առարկայական ստորաբաժանումներում՝ հումանիտար, բնագիտական, ռազմահայրենասիրական, ընդհանրական: Առարկայական մեթոդական միավորման նիստերի ընթացքում նախագահը, ով վարում է նիստը, ծանոթացնում է նախօրոք կազմված օրակարգին, որի հաստատման դեպքում, նիստի ընթացքն արձանագրվում է:

Նիստում քննարկված յուրաքանչյուր հարցի վերաբերյալ ընդունվում են որոշումներ, որոնք տեղ են գտնում արձանագրության մեջ³:

Առարկայական մեթոդական միավորման բոլոր անդամներն ունեն հավասարազոր իրավունքներ ու պարտականություններ: Իրենց կատարած աշխատանքով վերջիններս հաշվետու են մեթոդական միավորման նախագահին, ով ի պաշտոնե, համակարգում է միավորման աշխատանքները՝ դրանք ամփոփելով միավորման նիստերի ժամանակ: Առարկայական մեթոդական միավորումների նիստերը գումարվում են առնվազն յուրաքանչյուր ամիսը մեկ անգամ: Սահմանված կարգով նիստերն արձանագրվում են⁴:

²<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=59769>

³ https://old-lib.armedu.am/category/326/date_created/desc

⁴ <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=59769>

Մեթոդական միավորումը, որպես դպրոցի կառուցվածքային միավոր, ստեղծվում է ուսումնական հաստատության հետևյալ խնդիրները լուծելու համար.

- ուսուցիչների մասնագիտական որակների զարգացում,
- կրթության վերաբերյալ նորմատիվային և մեթոդական փաստաթղթերի ուսումնասիրություն,
- ուսումնական պլանների, թեմատիկ պլանների պատրաստում,
- տարբեր տեսակի դասերի անցկացման մեթոդաբանության կատարելագործում և դրանց կրթական, մեթոդական և նյութատեխնիկական աջակցություն,
- մանկավարժական փորձերի, փոխադարձ դասալսումների անցկացում, արդյունքների քննարկում, վերջնարդյունքների ամփոփում հաշվետվությունների տեսքով,
- հեղինակային ծրագրերի, մեթոդների վերլուծություն,
- ավարտական դասարանների բանավոր քննությունների համար նախատեսված հարցաշարերի, թեստային աշխատանքների համալիր քննարկում, պատրաստում,
- ատեստավորման նյութերի համակարգում,
- ծանոթացում ներդպրոցական ուսումնական գործընթացին,
- առարկայի դասավանդման վիճակի մշտադիտարկում, վերլուծություն,
- ինտեգրված դասերի պլանավորում, իրականացում, արդյունքների վերլուծություն,
- կոնկրետ թեմայով բաց դասերի կազմակերպում՝ առարկայի բարդ թեմաների մեթոդաբանական զարգացումներին ծանոթանալու նպատակով,
- առաջադեմ մանկավարժական փորձի ուսումնասիրություն եւ ընդհանրացում,
- բարձր մասնագիտական մակարդակով ուսումնական, մեթոդական և փորձարարական աշխատանքի կազմակերպում և անցկացում մեկ կամ մի քանի հարակից առարկաներից,
- թեմայի վերաբերյալ մեթոդական զարգացումներին ծանոթացում, առարկայի դասավանդման մեթոդների վերլուծություն,
- հաշվետվությունների պատրաստում ուսուցիչների մասնագիտական ինքնակրթության, խորացված վերապատրաստման դասընթացների մասին,

- ուսուցման մեթոդների քննարկում, փորձական կիրառում,
- նորարարական տեխնոլոգիաների ուսումնասիրություն և ներդրում,
- առարկայական օլիմպիադաների ներդպրոցական փուլի կազմակերպում և անցկացում,
- առարկայական օլիմպիադաների մարզային և հանրապետական փուլերին մասնակցող սովորողների նախապատրաստում,
- գիտաժողովների, մրցույթների կազմակերպում և անցկացում,
- մատենավարական աշխատանքների իրականացում, վերահսկում,
- ուսումնական գրավոր աշխատանքների պլանավորում, հարցաշարերի կազմում , իրականացում;
- սահմանված կարգով փորձարկվող դասագրքերի փորձաքննության կազմակերպում,
- ուսումնական պլանով սահմանված դասաժամերի նախնական բաշխում և առաջարկի ներկայացում դպրոցի տնօրենին,
- սովորողների ուսումնական առաջադիմության ընթացիկ և ամփոփիչ գրավոր աշխատանքների արդյունքների քննարկում⁵:

Այսինքն կարող ենք ասել, որ մեթոդական միավորումների աշխատանքը բազմաբնույթ է:

Դպրոցի առարկայական մեթոդական միավորումները կարող են անցկացնել նաև ինտեգրված քննարկումներ մի քանի օղակներով: Նիստի ընթացքում կարող են քննարկվել հետևյալ հարցերը.

- քննարկվում է հանրակրթական առարկայական չափորոշիչներին համապատասխան ուսումնական ծրագրերի, ուսումնական պլանների նախագծերը, նոր փորձարկվող դասագրքերը, մեթոդական ձեռնարկները և դրանց քննարկումների վերաբերյալ ուսուցիչներին տալիս երաշխավորություններ,
- կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողի անհատական ուսուցման պլանը,
- դպրոցում նախատեսվող ուսումնադաստիարակչական միջոցառումների, պետական և այլ նշանակության տոների կազմակերպման ու անցկացման, հիշատակի օրերի, ոգեկոչման արարողությունների կազմակերպման ու անցկացման հարցը,

⁵ [Ըստ ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 25-ի n 1392-Ն որոշման](#)

- դպրոցում նախատեսվող մրցույթների, վիկտորինաների, ընթերցումների կազմակերպման ու իրականացման հարցը,
- դպրոցում այս կամ այն առարկայի միամսյակ հայտարարելու հարցը,
- աշխատանքն արդյունավետ բաժանելու հարցը;
- դպրոցում գործող խորհրդակցական այլ մարմինների հետ համագործակցելու հարցը,
- քննարկվում է սկսնակ ուսուցիչներին մեթոդամանկավարժական ուղղորդում տալու և փորձի փոխանակումն արդյունավետ իրականացնելու հարցը և այլն:

Մեթոդական միավորման աշխատանքներն իրականացվում են ընթացիկ ուսումնական տարվա աշխատանքային պլանին համապատասխան, պլանը կազմում է մեթոդմիավորման ղեկավարը, քննարկվում մեթոդմիավորման նիստում՝ նախօրոք համաձայնեցնելով մեթոդական գծով փոխտնօրենի հետ: Մեթոդական միավորումների գործունեության նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում են դպրոցի տնօրենը և ուսումնական գծով տնօրենի տեղակալը: Առարկայական մեթոդմիավորի շրջանակներում միավորման համատեղ աշխատանքի ընթացքում ուսումնասիրում, ընդհանրացնում են մանկավարժական առաջավոր փորձը և այդ փորձը ներդնում պրակտիկ աշխատանքում: Այստեղ ուսուցիչները հաղորդակից են դառնում մանկավարժության նորագույն նվաճումներին, որն իրենց ավելի է ոգևորում:

Առարկայական մեթոդական միավորումներն իրենց կատարած մատենավարական աշխատանքներով հաշվետու են ուսումնական գծով փոխտնօրենին:

Բոլոր մեթոդական միավորումներն իրականացնում են առարկայի վերաբերյալ ժամանակակից ուսուցման հայեցակարգերի ուսումնասիրություններ, վերահսկում դասավանդման արդյունավետությունը՝ օգտագործելով այլընտրանքային միջոցներ, գործիքներ ու դասագրքեր: Եթե մեթոդական աշխատանքը դպրոցում լավ է կազմակերպված, ապա հնարավոր կլինի ընդգծված կերպով բարձրացնել ուսումնաստիարակչական գործընթացի որակը:

1.2 Ուսուցչի մասնակցությունը դպրոցի մեթոդական

միավորումների աշխատանքներին

Ժամանակակից աշխարհի դինամիկ աճով պայմանավորված կրթական ոլորտը ամենօրյա ռեժիմով բարեփոխվում ու արդիականացվում է, ընդ որում՝ ոչ միայն դասավանդողներն են զինվում համապատասխան նոր մեթոդամանկավարժական -9- գիտելիքներով, սովորողները նույնպես շատ հաճախ կարողանում են կառավարել տեղեկատվական հոսքերը:

Այս գործընթացում հաջողության հասնելու համար ուսուցչին օգնում է դպրոցում գործունեություն ծավալող մեթոդական միավորումները, որտեղ կոլեկտիվ աշխատանքը ուսուցչի համար ստեղծում է հնարավորություն սովորել, սովորեցնել, ուսումնասիրել, հետազոտել՝ բարձրացնելով իր մասնագիտական որակները:

Հանրակրթական դպրոցում ուսուցիչների համագործակցության գործընթացը պետք է իրականացվի անշահախնդիր, մանկավարժն այստեղ չպետք է փնտրի անձնական շահ, հիմնական վերջնարդյունքը պետք է սահմանել՝ հաշվի առնելով սովորողի շահը: Կրթական միջավայրի մարտահրավերները կառավարելու, մասնագիտական կարողունակությունները զարգացնելու, ուսուցման տարբեր ռազմավարություններ մշակելու և իրականացնելու ժամանակ շատ կարևոր է համագործակցային միջավայրի ստեղծումը գործընկեր ուսուցիչների համար:

Ուստի ուսուցիչներին պետք է միավորի փոխադարձ վստահությունը, թիմային համերաշխությունը, միմյանց աջակցելու ազնիվ մղումն ու պատրաստակամությունը⁶:

Առարկայական մեթոդական միավորումներն ստեղծվում են նույն առարկայի երեք և ավելի ուսուցիչների առկայության դեպքում: Մյուս դեպքերում կարող են ձևավորվել մեթոդական միավորումներ՝ հարակից առարկաների ուսուցիչներից:

Բոլոր ուսուցիչներն իրենց աշխատանքային գործընթացում եւ մասնագիտական զարգացման ընթացում պետք է կարողանան հաշվի առնել իրենց առարկաների հիմքը, դրսևորել քննադատական մոտեցում, կապել այլ ոլորտների եւ բնագավառների, ինչպես օրինակ՝ քաղաքացիության հետ, եւ հետազոտել դրանց սոցիալական ծառայությունը, ժամանակակից մշակույթի հետ դրանց փոխհարաբերությունը, որպես համընդհանուր արժեք՝ խթանել հանդուրժողականությունը, հավասարության խնդիրները, բազմազանությունը և մարդու իրավունքների նկատմամբ հարգանքը:

⁶ [https://aspu.am/website/images/old/upload/file/1\(211\).pdf](https://aspu.am/website/images/old/upload/file/1(211).pdf)

Այն ուսուցիչները, ովքեր ավելի փորձառու են, տիրապետում են ավելի հետաքրքիր, արդյունավետ եւ համարձակ դասավանդման մեթոդներին և հավանականությունն ավելի մեծ է, որ վերջիններս կարող են կառուցել արդյունավետ անհատական դասեր և ապահովել շարունակական ուսուցում: Նրանք կարողանում են կազմել և ընտրել դասավանդման այնպիսի մեթոդներ և միջոցառումներ, որոնց միջոցով համապատասխանաբար զարգացվում են աշակերտների ըմբռումը:

Այս իսկ պատճառով անհրաժեշտ է, որ դպրոցում ավելի կայացած ու փորձառու ուսուցիչները ամեն կերպ փորձեն օգնել սկսնակ կամ ոչ փորձառու ուսուցիչներին՝ կիսվելով վերջիններիս հետ իրեն մեթոդամանկավարժական գիտելիքներով: Այսպես իրականացված բազմաբովանդակ գործառույթները օգնում են ուսուցչին համակարգել իր ողջ մարդկային ներուժը, աշխատանքին մոտենալ ստեղծագործաբար, գնալ նոր ու հետաքրքիր գաղափարների որոնման ճանապարհով, որի արդյունքում աշխատանքը դառնում է համակարգված և ավելի արդյունավետ: Ուսումնական գործընթացը դառնում է համակարգված, քանի որ մի նպատակի իրագործման համար աշխատում է մանկավարժների ամբողջ մի թիմ, որտեղ բացառված է ցանկացած տեսակի անհատական շահ, բոլորը աշխատում են՝ նպատակ ունենալով համակարգել ուսումնադաստիարակչական գործընթացն ու բարձրացնել կրթության առաջնային շահակիցների՝ աշակերտների կրթության որակը: Սովորողը նույնպես թեկուզ անուղղակի միջամտությամբ կարող է մասնակցել կրթական համակարգի այս կամ այն օղակի աշխատանքներին: Սովորողների մասնակցությունը կրթական գործընթացին ենթադրում է, որ նրանք պետք է դառնան այդ գործընթացի գործընկերային կողմ՝ իրենց դերերով, պատասխանատվությամբ ու իրավասության շրջանակով: Այս սկզբունքի համաձայն սովորողի ու ուսուցչի միջև պետք է գործի համագործակցություն, վստահություն, և հարգանք, քանի որ կրթողները իրենք ևս սովորողներ են և սովորողը կարող է աղբյուր հանդիսանալ կրթողի համար նոր գիտելիքների ձեռքբերման համար: Վերլուծելով ուսուցչի անհատական աշխատանքն ու ֆունկցիոնալ պարտականությունները մեթոդական միավորման ներսում, կարող ենք ասել, որ ուսուցիչների զբաղվածությունն ավելանում է աննշան չափով: Այն գործառույթները, որոնք ուսուցիչն իրականացնում է միավորման ներսում, բացառապես նպաստում են վերջինիս մանկավարժական հմտությունների ձեռքբերմանն ու արդյունավետ գործունեություն իրականացնելուն:

Ուսուցչի մասնակցությունը մեթոդական միավորմանը նպաստում է մասնագիտորեն հմտանալուն, մեթոդական կուլտուրայի, ստեղծագործական ներուժի բարձրացմանը: Մեթոդական աշխատանքների իրականացման հիմնական ձևերից են համարվում դասախոսությունը, սեմինարները, գործնական սեմինարները, ստեղծագործական բանավեճը, կոլեկտիվ ստեղծագործ աշխատանքի ժամը, գործնական խաղերը, իրավիճակային ուսուցումը, դերային խաղերը, առարկայական շաբաթները, մեթոդական մրցույթները, մեթոդական զեկուցումները, բանավեճերը, որոնողա-ստեղծագործական աշխատանքները, նախագծերը են:

Ձևաչափի ընտրության առումով ոչ մի սահմանափակում չկա: Յուրաքանչյուր մեթոդական միավորման անդամ կարող է հանդես գալ իր առաջարկով՝ առաջ տանելով իր նորարարական միտքը: Մեթոդական միավորման անդամները կարող են ստանալ հատուկ հանձնարարություններ, որոնց արդյունքները կքննարկվեն նիստերի ժամանակ: Նմանօրինակ հանձնարարություններից են.

- դասի մոդելավորում՝ որոշակի մեթոդների կիրառմամբ,
- տրված թեմայով դասերի մշակումներ,
- որոշակի թեմայով հետազոտություններ կատարելու ծրագրերի մշակում,
- ըստ որոշակի թեմայի, պրոբլեմի գրականության ընտրություն,
- ստուգիչ նյութերի, թեստերի կազմում,
- հուշագրերի, դիդակտիկ նյութերի կազմում, պատրաստում,
- առարկայական, արտադասարանական միջոցառումների մշակում և իրականացում,
- այցելություններ դասերի, արտադասարանական միջոցառումների՝ վերլուծություններով,
- տրված թեմայի, խնդրի վերաբերյալ սեփական փորձի ներկայացում,
- աշխատանք՝ ինքնակրթության համար ընտրված թեմայի շուրջ,
- որոշակի պրոբլեմի շուրջ զեկուցման նախապատրաստում,
- ուսումնասիրած թեմայի, խնդրի շուրջ շնորհանդեսի նախապատրաստում,
- սեփական հետազոտությունների շրջանակում ձեռքբերումների ներկայացում:

Առարկայական մեթոդմիավորումների աշխատանքներում կարևորվում է ուսուցիչների ինքնակրթության կազմակերպմանը: Մանկավարժական վարպետության կատարելագործման նպատակով մեթոդմիավորումը կազմում է դասերին փոխադարձ այցելությունների պլան-գրաֆիկ: Բանավեճեր, որոնողա-ստեղծագործական աշխատանքներ, նախագծեր: Մեթոդմիավորման աշխատանքում մեծ նշանակություն ունի փորձառու ուսուցչի և սկսնակ մասնագետների միջև ծավալվող գործունեությունը: Այս առումով անչափ կարևոր է յուրաքանչյուր ուսուցչի մասնագիտական որակները, որոնք իրենցից ենթադրում են

- հանդուրժողականությունը, սեփական աշխատանքը ծրագրելու և կազմակերպելու, ուսուցման գործընթացն արդյունավետ իրականացնելու, մասնավորապես ավանդական և ժամանակակից մեթոդները զուգորդված օգտագործելու, անվտանգ ուսումնական, հոգեբանական և դաստիարակող միջավայր ստեղծելու կարողություն,
- նորը զգալու և ընկալելու կարողություն, գենդերային անկողմնակալություն,
- քննադատական մտածելակերպ, սեփական գործունեությունը մշտապես վերլուծելու, վերանայելու, ճշգրտելու և կատարելագործելու ցանկություն և կարողություն,
- սովորողի իրավունքների պաշտպանի, երեխային համաձևավորողի, ուսումնադաստիարակչական գործընթացը երեխայի համար հեշտացնողի դերերը մասնագիտական բարձր որակով կատարելու ցանկություն և կարողություն,
- դպրոցի, դասարանի և նրանում կատարվող բոլոր իրադարձությունների և փոփոխությունների մասնակիցը լինելու պատրաստակամություն⁷:

Մեթոդական միավորման տարեկան աշխատանքային պլանն իր մեջ ներառում է միավորման աշխատանքի բովանդակությունը, հիմնախնդիրներն ու յուրաքանչյուր անդամի անհատական ու համալիր աշխատանքը: Կազմակերպված աշխատանքի գրավականն է նաև անհատական թղթապանակները, որոնք պետք է ունենան և՛/մ նախագահը, և՛/մ մասնակից անդամները: Պլանում կարող են տեղ գտնել հետևյալ դրույթները.

⁷ Ա. Թոփուզյան, Մանկավարժական միտք, 2012, «Ժամանակակից ուսուցչին ներկայացվող պահանջները», Էջ 13:

- ✓ առարկայի տեսական և դասավանդման մեթոդիկայի հարցեր,
- ✓ մանկավարժությունից և հոգեբանությունից մասնագետների ելույթներ,
- ✓ ծրագրում ընդգրկված բարդություն ներկայացնող հարցերի ուսումնասիրում և այդ կապակցությամբ մեթոդամանկավարժական գրականության իրագեկում,
- ✓ նորմատիվ փաստաթղթերի ուսումնասիրում,
- ✓ նոր դասագրքերի ուսումնասիրում,
- ✓ միջառարկայական կապերի հարցեր,
- ✓ տետրերի ստուգման հարցեր,
- ✓ մանկավարժական առաջավոր փորձի ուսումնասիրման և տարածման աշխատանք,
- ✓ սեմինարների կազմակերպում՝ գործնականության ապահովմամբ,
- ✓ նպատակային փոխադարձ դասալսումների, բաց դասերի իրականացում,
- ✓ ուսուցիչների դասավանդման որակի և սովորողների գիտելիքների մակարդակի ուսումնասիրում և արդյունքների քննարկում,
- ✓ սկսնակ ուսուցիչների հետ աշխատանքի կազմակերպում և իրականացում,
- ✓ քննական նյութի նախապատրաստում,
- ✓ ինքնակրթության վերաբերյալ ուսուցիչների հաշվետվությունների ստուգում,
- ✓ ցուցահանդեսների, դիդակտիկ նյութերի, գննական միջոցների նախագծում և իրականացում,
- ✓ սովորողների ստեղծագործական աշխատանքներ,
- ✓ առարկայական արտադասարանական աշխատանքներ:

Այսինքն մեթոդական միավորումների աշխատանքը դպրոցում գլխավորապես նպաստում է կրթության նոր որակի բարձրացմանը և հիմնված է յուրաքանչյուր անդամի աշխատանքի վրա: Այս օղակի արդյունավետ աշխատանքի դեպքում չեն առաջանա ո՛չ կարգապահական, ոչ ուսումնական հնարավոր բարդություններ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հետագոտական թեմայի շրջանակներում կարող ենք ներկայացնել հետևյալ եզրահանգումները՝

- Մեթոդական միավորումների աշխատանքը դպրոցում գլխավորապես նպաստում է կրթության նոր որակի բարձրացմանը և հիմնված է յուրաքանչյուր անդամի իրականացրած անհատական աշխատանքի վրա:
- Մեթոդական միավորումների գործունեությունը մեծապես միտված է այդ թվում նաև ուսուցիչների ստեղծագործական ներուժի համակարգմանը, քանի որ սա այն հարթակն է, որտեղ ուսուցիչները հնարավորություն ունեն բարձրաձայնել իրենց հուզող ուսումնական հարցերը, քննարկել դրանք, հանդես գալ նպատակային առաջարկություններով, նախագծել աշխատանքի իրականացման ճանապարհային քարտեզներ, քննարկել իրականացված փոխադարձ դասալսումներն ու կիսվել մանկավարժական օրինակելի փորձով:
- Խրախուսելի է մանկավարժական օրինակելի փորձի փոխանակումը դպրոցում, որը հատկապես մեծ ազդեցություն կարող է ունենալ սկսնակ ուսուցիչների մասնագիտական առաջընթացի վրա:
- Ժամանակակից կրթությունն ուղղված է սովորողների մտածողության, մասնագիտական նախաձեռնողականության, ինքնուրույնության զարգացմանը, ինչը շատ կարևոր է նոր աշխարհում: Ուստի դպրոցի համար կարևոր է կարողունակ ուսուցիչ ունենալը, ով արագ հարմարվում է փոփոխություններին, կրեատիվ է, կողմնորոշվող, անընդհատ թարմացնում և ավելացնում է իր մասնագիտական գիտելիքները:
- Կոլեկտիվ մոտեցումը հնարավոր հիմնախնդիրներին հնարավորություն է տալիս ուսուցչին ավելի մոտիվացվել, ուսումնասիրել ոլորտում առկա խնդիրներն ու նորությունները, կիսվել սեփական փորձով, սովորել ու սովորեցնել՝ նպատակ ունենալով ապահովել արդի կրթական համակարգի սահմանած պահանջներն ուսուցչից:
- Ուսումնական գործընթացը դառնում է համակարգված, քանի որ մի նպատակի իրագործման համար աշխատում է մանկավարժների ամբողջ մի թիմ, որտեղ բացառված է ցանկացած տեսակի անհատական շահ, բոլորը աշխատում են՝ նպատակ ունենալով համակարգել ուսումնադաստիարակչական գործընթացն ու բարձրացնել կրթության առաջնային շահակիցների՝ աշակերտների կրթության որակը:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կատարված հետազոտության արդյունքներից հետո կարող ենք կատարել մի քանի առաջարկ.

- ✓ Պասիվ ուսուցիչներին ակտիվ դաշտ բերելու համար կարելի է ավելի հաճախակի կիրառել ուսուցչին խրախուսելու գործընթացը:
- ✓ Պետական մակարդակով վերահսկել դպրոցում իրականացվող մեթոդական աշխատանքները:
- ✓ Կազմակերպել քննարկումներ՝ ընդգրկելով կրթության ոլորտի փորձագետներ՝ նպատակ ունենալով նոր կարողունակություններ զարգացնել սկսնակ ուսուցիչների մոտ:
- ✓ Կազմակերպել գործընթացն այնպես, որ մեթոդական միավորման անդամներից յուրաքանչյուրն ունենա կոնկրետ պարտավորություններ:
- ✓ Ստեղծել միջդպրոցական մեթոդական միավորումներ տարբեր հանրակրթական դպրոցների և ուսուցիչների նախաձեռնությամբ :
- ✓ Ձեռնարկել անհրաժեշտ քայլեր մեթոդական միավորումների առավել ակտիվ անդամներին հաճախակի խրախուսելու համար:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=114876> ՀՀ Կառավարության որոշում:
- <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=74345> ՀՀ հանրակրթության մասին օրենք:
- Ա. Թոփուզյան, Մանկավարժական միտք, 2012, «Ժամանակակից ուսուցչին ներկայացվող պահանջները»
- Կարինե Թորոսյան, Կարինե Չիրուխյան, Մարինե Մանուկյան, «Մեթոդական աշխատանքը դպրոցում»:
- [https://aspu.am/website/images/old/upload/file/1\(211\).pdf](https://aspu.am/website/images/old/upload/file/1(211).pdf) ՀՊՄՀ, «Մանկավարժական կրթության զարգացման հայեցակարգ»:
- <http://gspi.am/media/journal/2014n1b/33.pdf> Ս. Ժ. Արշակյան, Գիտական տեղեկագիր, Դասավանդման մեթոդիկա, Երևան, 2014:
- [https://aspu.am/website/images/old/upload/file/1\(211\).pdf](https://aspu.am/website/images/old/upload/file/1(211).pdf) ՀՊՄՀ, «Մանկավարժական կրթության զարգացման հայեցակարգ», Երևան, 2014, էջ 45:

